

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția „SOLIDARITĂȚII”, asociația institutelor financiare române
Redacția și administrația: Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 38 (edificiul Băncii Agrare S. A. Priv. Cluj).

Membrii asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Hunedoara), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Agrară, Soc. An. privilegiată Cluj, Banca Centrală pentru Industrie și comerț Cluj, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buциumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște, Câmpiana, Cârțișoarea, Chiorana, Chiseteiană, Codreana, Codruț (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Cluj), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Grănițerul Băuățan, (Mahadia) Insoțirea de credit (Veștem), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Alba-Iulia), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Sângiorgiu), Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Secășana, Selăgeana, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Țibleşana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgneana, Zorile.

ABONAMENTUL
PE 1 AN LEI 120. — PE 1/2 AN LEI 60.
NUMĂRUL 2-50 LEI.

COMITETUL DE REDACȚIE:
Dom. RAȚIU, Ion I. LĂPĂDATU și Const. POPP
Redactor responsabil: Vasile Vlaicu.

TAXA PENTRU INSERTIUNI:
De fie-care cm 2 Lei.
Bilanțurile după tarif special.

SUMARUL.

Pe calea progresului. — Serviciul de giro și compensațiunilor. — O mică neînțelegere.

Cronica simplă. Fuzionarea băncii Erdélyi Bank. — Exportul aurului. — Băile Borsec. — Casă uriașe în Cluj. — Impozitele.

Pe calea progresului.

Tot omul, având ochii săi proprii, are și felul său de a vedea lucrurile.

În actuala situație financiară unii văd un povârniș spre ruina; totală, spre dezastru. Alții văd o epocă de tranziție caracterizată de o criză acută. Alții, în special cei dăunați de război, văd însași ruina, alții îmbogății de război, se plâng și ei de pierderile presumpțive ale unor profituri, cari le-au scăpat din mână și la cari erau deprinși să conteze.

Scriitorul acestor rânduri vede însă cu totul alt-ceva. Vede în starea actuală un scurt popas pe costișul progresului, pe care am început a ne urca dela întregirea Țării încoace.

Sinceritatea aprecierilor întemeiate pe observațiuni repetate și lipsite de ori-ce preocupare preconcepută ne-ar îndemna să comparăm nivelul atins astăzi de situața financiară cu nivelul, la care ne găsim în 1919.

Născut dintr'un război îndelungat pe terenul economic și financiar, născut chiar în plină criză financiară, însuși războiul mondial

n'a făcut decât să continue cu alte arme mai eficace un război vechiu. Dar terminat războiul mondial, combatanții au prins alte arme, vechile arme economice și financiare perfecționate de războiul militar. Or, armamentul, echipamentul și muniția războiului economic, care s'a început la sfârșitul războiului mondial militar, se sfârșesc din ce în ce.

Dela anul 1919, când distrugerea completă a inamicului era o operă aplaudată de toată lumea, până la 1922, când vechii inamici încep a se respecta reciproc, s'a scurs un interval de urcuș greu către culmea încă îndepărtată a progresului.

La 1919 se măsurau încă gradele de cruzime, la 1920 cele de jaf, în 1921 cele de lenie și necinste. În 1922 ne rămâne să ne plângem de încetineala și de greutatea progresului.

Ce era în 1919 de căile noastre ferate? Ne-aducem aminte de spectacolul zilnic al coperișelor vagoanelor și de lipsa totală a transporturilor de mărfuri, când abia sub egida vre-unui transport militar mai ajungea câte ceva pe piață?

Ce era în 1919 de poșta noastră? Cenzura scrisorilor, suprimarea posturilor de telefon, imposibilitatea telegrafului, iar o scrisoare făcea 1—2 săptămâni până la destinație. Astăzi subsemnatul, făcând o statistică despre timpul consumat de traficul postal și notând la 100 scrisorii următoarele patru date:

1) datul scrisorii,
 2) « stampilei biroului de expedare,
 3) « stampilei postale la sosire,
 4) « prezentării prin factorul postal,
 am găsit, că numărul zilelor scurse între aceste patru date în țară este caracteristic. De cele mai multe ori se scurg mai multe zile dela 1—2 decât dela 2—4. Iar între 2 și 3 se consumă abia 1—2 zile. În majoritatea cazurilor publicul consumă 75% din timpul traficului postal și prestațiunea postelor române este aproape egală în efect cu cea dinaintea de război.

Faceți proba și veți găsi spre surprinderea Dvs. scrisori sosite azi la Cluj, cari au fost expediate ieri din București. Veți găsi însă și scrisori scrise de amicul Dvs. cel mai bun acum o săptămână în București și sosite abia azi la Cluj. Ce poștă mizerabilă, veți zice. Eu zic, să luați plicul din coș și să vedeți, că amicul Dvs. a predat scrisoarea abia alaltăieri târziu la cutie. Cu altă ocaziune am descris amănunțit această observare.

Să insistăm asupra acestui incident postal, deoarece el caracterizează o situație întregă financiară și economică.

Timpul este capitalul pentru unii, el este dobânda pentru alții. Risipa timpului este o pierdere generală. Se mai numește între copii și lene sau trândăvie, care se lecuște cu alifie de băț, dela Sf. Nicolae. Între oamenii mari risipa timpului este însă o crimă financiară-economică.

Să fie deci glasul nostru primul, care găsește cuvinte de *recunoștință față de poșta română*, care își face complet datoria și mai suferă pe deasupra toate calomniile risipitorilor de timp, cărora această ocupațiune le-a mai rămas singurul element de exploatat.

Prin urmare, lenea nu este efectul crizei, ci este însăși cauza. Este obstacolul prim în calea progresului. *Dr. D. N. Suchianu* începe în «Viața Românească» publicarea unui studiu interesant și instructiv despre «*Statul Continental Mercantilist*», analizând și sintetizând actualele fenomene ale economiei naționale după două balanțe: *una a mărfurilor și alta a conturilor*. Observăm însă, că după propriile sale premise ar fi trebuit să ajungă la o a treia balanță: la *balanța imponderabilelor economice*, adică la balanța valorilor morale, în care încap prea bine *lenea și necinstea* între celelalte poziții ale bilanțului de situație.

Procedând la balanța imponderabilelor ar

fi analizat și dânsul împreună cu noi între valorile *active*:

- 1) utilitatea efectivă a omului,
- 2) recunoștința, respectul modestia, renunțarea, jertfa, încrederea, iubirea, credința
- 3) simțul de dreptate,
- 4) libertatea, drepturile, siguranța, convingerea iar între *pasive*:

- 1) Valoarea personală (capitalul individual)
  - a) fizică, b) intelectuală, c) morală
- 2) spiritul de cruțare,
- 3) speranța, frica
- 4) simțul datoriei
- 5) pasiunile, etc.

Ar fi găsit împreună cu noi, că această balanță se soldează încă și acum cu pierdere în toate părțile, dar, că pierderea se micșorează din an în an. Astăzi la sfârșitul anului 1921 în unele privințe ne găsim aproape cu bilanțul saldat fără pierdere.

Într-adevăr „*utopia*” sau „*banalitatea*” de a trata fenomenele economiei naționale în valori imponderabile nu este o invenție de astăzi. O găsim în folclorul fiecărui popor, în fiecare proverb al fie-cărui popor și o găsim atât de popular prinsă în vorbele și faptele istorisite de Evanghelie. Dar de aprecierea valorilor economice imponderabile este plin și Testamentul Vechiu și Budhismul ca și ori-ce Codice vechiu sau modern, fie cod de comerț, fie civil sau penal.

Or, valorile imponderabile sunt numai la aparență inaccesibile studiului economiei naționale, fiind înconjurată numai de crusta groasă a unor teorii milenare, o coajă, care se sparge cu fiecare război, lăsând privirea liberă în miezul lucrurilor.

Să luăm de ex. o simplă valoare imponderabilă: *încrederea*, să vedem unde ne găsim cu acest suflet al finanțelor cu doi ani în urmă și unde ne găsim acum.

Încrederea este ceva nepipăibil într-adevăr. Creditul însă, fleşte, este ceva destul de apreciat în finanțe. Este credit chirografar, cambial, fonciar, de gaj, lombard etc. etc. Nu este oare destul de banală observarea, că *aceste calități diferite ale creditului sunt numai grade ale imponderabilului «încrederei»?*

Ei bine! „Încrederea înfloresce în inimile muri”, zice poetul. Treptat ne-am urcat dela o stare de lipsă totală a creditului și astăzi ne găsim printre gajuri și cambii. De unde acum doi ani era ridicol să iai un împrumut pe gaj de efecte sau pe polițe, astăzi, nimic mai natural. Încet, încet ne urcăm spre refacerea cre-

ditului fonciar. Mai avem încă un an doi de urcuș greu. De aceea ne găsim la un loc de popas.

O încercare de progres se face în direcția aceasta și în Ardeal. La 24 Ianuarie reprezentanții tuturor institutelor financiare operând pe acest teritor, fără deosebire de naționalitate sau de partide politice, au ținut o adunare generală pentru constituirea unui „Sindicat al Băncilor“. Am văzut, că rezultatul acestei adunări generale a avut valoarea unui simplu experiment. Dar cine s-ar fi gândit acum doi ani la un astfel de experiment? La baza lui trebuie să fi fost o doză superioară de încredere *) în comparație cu *opera băncilor din București, cari și-au găsit deja încrederea reciprocă în Casa de compensațiuni și în acțiunea recentă de blocare a depozitelor streine.*

Or, cine mai vorbește astăzi de lansarea noilor împrumuturi publice? Tot omul vede clar, că consolidarea *creditului statului* se poate obține numai prin perceperea de impozite. Plângerea generală este numai contra cotelor, contra evaluărilor, contra cedulelor, dar nu și contra necesității impozitelor.

Și dacă prin comparațiunea ori-cărui fenomen observat în evoluția lui de acum doi ani până astăzi găsim un mic progres pe toate terenele, ce rost mai are nemulțumirea cu stările actuale?

Nemulțumirea este o preocupatiune generală indispensabilă la ori-ce mic popas în cursul suișului greu. Dar nemulțumirea actuală are în fiecare zi tot alte obiecte față de cei doi ani din urmă.

Culmea este încă departe.

V. VI.

*) Inițiativa aceasta a fost salutăată cu admirație de confratele „Analele Băncilor“.

AVIZ IMPORTANT.

Domnii abonați sunt rugați să-și achite la curent abonamentele lor, deoarece apariția revistei este strâns legată de achitarea promptă a plăților serviciului tehnic tipografic.

Abonamentele sunt calculate pentru plata anticipativă și astfel, la caz de întârziere, administrația este necesităată a lua dobânzile cuvenite dela restanțieri.

ADMINISTRAȚIA

Serviciul de giro și compensațiuni.

S'ar părea de prisos a mai dovedi astăzi necesitatea și utilitatea serviciului de giro și compensațiuni la băncile din România întregită, când *Casa de compensațiuni dela București*, constituită pe timp de probă și numai cu participarea a 14 bănci din capitală, și-a împlinit deja doi ani de activitate, realizând progrese nebănuite.

Progresul realizat de această instituțiune este aproape de patru ori mai mare în anul 1921 față de anul 1920, căci, până când totalul compensațiunilor efectuate în 1920 a fost abia 14 miliarde și un sfert, în anul 1921 s'a cruțat prin compensații circulațiunea unui numerar de 51 miliarde și un sfert.

Să nu mai întrebăm, ce s'ar fi făcut piața financiară în anul trecut, — caracterizat prin o criză continuă de numerar, — dacă ar fi lipsit acest serviciu de compensațiuni, fie și numai în București.

Ne permitem numai simpla întrebare: pentru-ce întârzie atât de mult introducerea unei rețele sistematice de giro și compensațiuni pentru întreaga Țară Românească? Oare experiențele de atâtea decenii făcute de toate statele culte pe acest teren să nu fie ele suficiente pentru a îndemna toate cercurile noastre financiare să recurgă la aceste servicii? Oare ce ar strica și cui ar strica introducerea generală a rețelei de giro și compensațiuni pe tot cuprinsul țării? Pentru-ce, după tezaurierea a jumătate stocul de emisiune al Băncii Naționale prin cele mai ascunse colțuri ale țării, restul — egal cu o deflațiune forțată, — să mai fie detras destinațiunei sale și purtat dela bancă la bancă în formă de numerar?

„Solidaritatea“, asociațiunea institutelor financiare române stăruiește chiar dela 1919 pentru restabilirea acestor servicii de bancă, abandonate în teritoriile alipite în urma desființării Cassei de Păstrare a postelor și în urma desființării sucursalelor Băncii Austro-Ungare.

Nu a trecut nici o ocaziune nefolosită de «Solidaritatea» băncilor române, pentru a cere cu toată stăruința, ca Banca noastră de emisiune să se reorganizeze, introducând pe toată linia serviciul de giro.

Pușini vor fi știind de intervențiile „Solidaritatea“ la autoritățile competente în scopul acesta. Memorii și adrese repețite către Guvern și către Banca Națională au rămas însă până astăzi fără nici un rezultat.

Nu știm, dacă în anul curent ne vom apropia sau nu de soluția necesară. Știm numai, că „Solidaritatea“, nu va înceta cu stăruințele sale în această chestiune, dela care atârnă stabilizarea și consolidarea financiară a Țării întregi: va trebui înființată Banca Postelor (Postsparkassa) și va trebui introdus servi-

ciul de giro și compensațiuni și prin Banca Națională a României.

La acest obiect credem, că nu va fi fără interes a publica aici, cu titlu de document, memoriul adresat de către actualul secretar al „Solidarității” către Ministerul de Finanțe în 19 Iulie 1920 cu ocaziunea preparativelor, ce se făceau pentru schimbul coroanelor.

Se știe, că Ministerul de Finanțe a solicitat atunci din mai multe părți păreri și propuneri pentru această operațiune. În fruntea tuturor era memoriul unui comitet de inițiativă dela Sibiu, care cerea rambursarea integrală a coroanelor pe cursul de paritate 1:1. Or, acest memoriu a fost transmis prin Secretariatul General al Ministerului de Finanțe din Cluj actualului secretar al „Solidarității” spre a-l remite cu observări și cu propuneri concrete în consecință. S'a dat soluțiunea prin serviciul de giro și compensațiuni și pe cursul rezervat la lichidarea Băncii Austro-Ungare.

Drept rezultat al referatului în chestiune s'au propus Ministerului de Finanțe următoarele:

„Programul operațiunilor de rambursare a coroanelor ar avea să fie următorul:

1. Se va asigura din partea Ministerului de Interne și a celui de Război concursul lor efectiv la operațiunile de unificare a valutei, atât pentru asigurarea controlului operațiunilor de executare, pentru controlul prețurilor pieței, cât și pentru asigurarea ordinii pe tot timpul operațiunilor, cari vor avea să dureze cel mult o săptămână.

2. Se va convoca apoi o conferință a tuturor băncilor mai mari din România întreagă pentru stabilirea condițiilor de reciprocitate și pentru raionarea terenului de operațiuni în scopul înființării serviciului de giro și compensațiuni, care serviciu va avea să înceapă în ziua valutară.

3. Se vor stabili contractele necesare între Guvern și Banca Națională, precum și între Banca Națională și toate băncile din România intrate în serviciul de giro și compensațiune. Acestea din urmă și ca contracte de comision, stabilind amănuntele operațiunilor de colectare a coroanelor și de regulare a scontului.

4. Se va legifera „Legea valutei” completată cu capitolul unificării monetare astfel, ca unificarea monetară să fie pedestalul tare pentru operațiunea de regulare a valutei, ce are să urmeze cât mai curând prin revenirea la paritatea pondurilor fine de aur.

5. Se va interveni la P. T. T. și la C. F. R. pentru asigurarea și remunerarea serviciilor speciale necesare la traficul postal pentru Giro și Compensațiune.

6. Se vor tipări și distribui imprimatele necesare la rambursare deodată cu plasarea fondu-

rilor de lei Banca Națională, repartizându-se pe județe și comune astfel, ca să se găsiască în ziua valutară în fiecare localitate o cantitate proporționată.

7. Se va da publicitate articolului 206 Saint-Germain și 189 Trianon împreună cu programul operațiunilor pentru detragerea coroanelor și anume:

a) primirea coroanelor în gaj la singuraticile bănci;

b) asupra gajului de coroane depuse se vor avansa sume proporționate după strictul necesar la plăți de lefuri și cumpărături de detalii de azi pe mâine.

c) populația va fi raionată după băncile și casieriiile, cari primesc coroanele detrase drept gaj și liberează asupra lor avansuri în lei, avansuri, cari trebuiesc să rămână de decontat la finalizarea lichidării Băncii Austro-Ungare.

d) Guvernul țării rămâne responsabil pentru rambursarea coroanelor pe cursul de lichidare obținut dela Banca Austro-Ungară, iar până atunci acordă avansuri asupra cantităților de coroane detrase și își menține dreptul, ca întru-cât la lichidarea Băncii Austro-ungare nu s'ar obține echivalentul sumelor avansate, diferența avansată în plus să o incasseze în contribuții dela detentorii de coroane.

e) Propoziția pentru acordarea avansurilor asupra coroanelor detrase și primite în gaj se va stabili definitiv după terminarea detragerei tuturor coroanelor.

8. Se va decreta ziua valutară astfel, că în preseara acelei zile, adică Sâmbătă seara, vor trebui încheiate toate cărțile și registrele comerciale la bănci, firme comerciale și industriale, la autorități etc. chiar în fața delegaților autorităților locale, cari vor pune viza lor pe pagina cu linia de încheiere și soldurile se vor țeca asupra contului de »UNIFICAREA VALUTEI«; începând cu ziua valutară nici nu se vor mai face, nici nu se vor mai conta plăți, vărsăminte sau poziții de coroane, ci toate sumele vor suna în valută de lei, iar prețurile vor putea diferi cel mult cu 5% între singuraticile piețe din singuraticile localități ale țării. Ziua valutară va fi o Duminică și publicul va fi avizat, ca pentru această zi de Duminică (ziua valutară) să fie pregătit cu cumpărături mărunte de mai înainte. În ziua valutară și în săptămâna următoare toate băncile, mari și mici vor fi obligate a primi, pentru comisionul stabilit, toate cantitățile de coroane depuse de public, ca gaj, împreună cu propriul numerar de coroane, trecându-le în »Depozitul de coroane«. Publicul va primi imediat chitanțe de gaj, în baza cărora a doua zi, eventual a treia zi banca depozitară va deschide părților conturi curente sau conturi de depuneri, după în pre-

jurări, acordând avansuri potrivite în lei, asupra gajului de coroane vărsate pentru detragere.

9. În ziua următoare zilei valutare, adică Luni, se va pune în funcțiune Serviciul de Giro și Compensațiuni.

10. Urmează stabilirea și publicarea avansului maximal și a proporției cifrabile de escontare a acelor, cari ar renunța la pretensiunea lor asupra cursului de lichidare dela Banca Austro-Ungară. Acești cetățeni ar fi obligați a restitui eventuala diferență în plus, ce au primit ca avans preste cursul dela lichidarea Băncii Austro-Ungare.

11. Se vor centraliza și se vor depune fondurile de hârtie-monedă a coroanelor detrase din circulațiune la Cassa de Depuneri și consemnațiuni în fine;

12. Se va proceda la lucrarea statistice și a raportului către Comisia de Reparațiuni.

Ne întrebăm, unde ne-am găsi astăzi, dacă acum doi ani s'ar fi introdus serviciul de giro și compensațiune în Țara Românească întreagă și dacă coroanele ar fi avut acoperirea lor exactă, primită dela lichidarea Băncii Austro-Ungare?

De notat, că memoriul cu concluziunile de mai a fost datat la 19 Iulie 1920 și a ajuns imediat la Ministerul de Finanțe. Ca document istoric acest memoriu poate fi de interes pentru mulți. Iată și memoriul în întregime:

* * *

Domnule Ministru!

La invitarea Secretariatului general din Cluj al Onor. Minister de Finanțe, subsemnatul, ca fost șef al secției Datoriei Publice în acest secretariat general, îmi iau voie a Vă prezenta cu privire la memoriul comitetului de inițiativă din Sibiu și în cauza unificării monetașii, următoarele modeste observări.

În general:

Memoriul ignorează în mare parte art. 206 și anexa acestuia din Tratatul de pace dela Saint-Germain, cum și articolul corespunzător 189 din Tratatul dela Trianon.

Memoriul nu cere nimic, nu pretinde nimic, ci anunță dela început, că face 3 propuneri, dintre cari desfășură pe larg numai o singură propunere, cursul de paritate 1:1.

Dar în tot textul memoriului nu se stabilește absolut nici un obligament, nici o responsabilitate, nici o garanție din partea propunătorilor, sau din partea populației, nici obligamente morale, nici materiale pentru consecințele naturale, isvorând din acceptarea și realizarea propunerilor făcute. Aceste condițiuni fiind necesare, e de observat, că:

Responsabilitatea morală nici nu ar fi suficientă, pentru-că populațiunea, în numele căreia se fac propunerile este atât de variată în interesele ei, încât

comitetul de inițiativă nu produce argumentele economice și financiare specificate după grupările de interese financiare. Dar memoriul neglijează și proba, că toate interesele grupelor, cari formează mozaicul economic financiar al Ardealului și Bănățului ar fi identice. Ar fi fost aici de specificat: interesele băncilor și bancherilor, ale comercianților, ale industriei, ale funcționarilor, salariaților și tot felul de lefegii, ale marelui public consumator, ale sătenilor, ale orășenilor, ale debitorilor, și ale creditorilor, tot interese necongruente. În special între divergențele de interese ar fi fost de menționat și interesele contrarii ale creditorilor față de debitori. Această chestiune financiară este însă tratată în memoriul sibian cu argumente politice.

Dar, dacă memoriul s'ar fi ținut pe terenul pur financiar, ar fi găsit cu cale să precizeze diferențele de interese, de grupări dinamice și să arete consonanța propunerilor sale cu rezultanta dinamică financiară, ori — prin digresiune — rezultanta ciocnirilor de interese politice.

Dar memoriul se preocupă de interesele comercianților, și în parte ale creditorilor.

Garanția materială pentru urmările propunerilor, în caz de acceptare, încă lipsește memoriului din chestiune.

Admițând acceptarea și realizarea propunerilor aceluia memoriu, consecințele ar putea fi sau bune, sau rele. Dela propuneri desinteresate și sincere se poate aștepta, ca pentru consecințele păgubitoare propunătorii să-și asumeze formal responsabilitatea materială. Dacă, deci, propunătorii ar fi convinși de utilitatea publică absolută a propunerilor lor, ei ar stabili, că pentru toate daunele materiale, ce s'ar ivi în urma acelor, ei singuri, solidari cu întreaga populațiunea, în numele căreia vorbesc, vor trage singuri toate consecințele și vor restitui toate daunele până la un ban.

De observat, că operațiuni financiare pline de responsabilitate morală și materială, de importanță istorică, nu se pot determina sau modifica prin propuneri lipsite de garanțiile necesare și suficiente.

* * *

Observări speciale.

E de observat, că din memoriu lipsesc mai multe momente, cari ar fi fost necesare. Mai târziu se vor observa și unele mici inexactități ale memoriului.

Memoriul nu încearcă să pipăie configurația aproximativă financiară, ori să facă o diagnoză generală sau specială financiară și economică.

Căci memoriul nu are în vedere nici cantitatea totală cifrabilă a coroanelor din Ardeal, nici a celor din vechitul regat, nici a celor din Bucovina; preste tot nu se interesează de un tablou de situație despre cantitatea totală a coroanelor aflătoare pe întreg teri-

torul României actuale. După cât transpiră din memoriu, cititorul are impresia, că *cursul de paritate 1:1 se referă numai la coroanele din Ardeal, dar nu și la coroanele din București, Galați, T-Severin etc.*

Memoriul nu se interesează nici de *cantitatea cifrabilă a leilor din Ardeal*, în fața operațiunii de unificare. Din memoriu se poate crede, că în Ardeal nu se găsește nici un „pol“.

Subsemnatul evaluează în mod aproximativ suma totală a coroanelor în Ardeal la 6 miliarde, iar în restul României la alte două miliarde și admite o eroare maximală de evaluare: plus minus 2 miliarde.*) De altă parte evaluez cifra totală a *leilor din Ardeal și Bănat* la efectiv 1/2 miliard, inclusiv pretensiunile în lei ale Ardelenilor asupra pieței din *vechiul regat*.

Dar observ, că în Ardeal mai sunt ascunși aproximativ 2 miliarde și jumătate de lei: în forma cumpărăturilor făcute de către piața Ardealului, în curs de presté un an și jumătate, pe piața vechiului regat.

Admit, că la evaluarea leilor efectivi și ascunși în Ardeal sub diferite forme pot greși cu o jumătate de miliard în plus sau minus, ceea-ce nu modifică mult configurația valutară.

Am observat, că memoriul are în vedere numai rambursarea coroanelor din Ardeal, dar nu-și dă seama de coroanele din vechiul regat, nici de leii din Ardeal.

Din această neglijare, rezultă, că pentru memoriu este indiferent, dacă la rambursarea oficială vor trece câte-va puncte, în sus sau în jos, dar rezultă și o *luptă, care se dă între leii din Ardeal și leii din vechiul regat*.

A face rambursarea al-pari, când un filer sau un ban, la un miliard, face zece milioane de lei, iar la cca zece miliarde face 100 milioane, nu dovedește nici exactitate, nici echitate.

Căci, dacă am prinde chestiunea cursului de rambursare cu seriozitatea, ce o merită filerul sau banul, ar trebui să ne dăm seama mai bine de importanța bilonului pentru unitatea monetară.

În Ardeal bilonul cel mai mic este 1 coroană. Bilonul minimal, care-l capătă un cerșitor astăzi în Ardeal este 1 coroană. Urmează, că unitatea monetară faptică în Ardeal este astăzi biletul de 100 coroane.

Dar memoriul propune să se ramburseze 900 milioane de lei fără echivalent de coroane, și fără nici o explicație. Anume: într'o parte a sa memoriul află, că relația admisibilă ca consecvență logică a tratatului de pace este de 91 lei pentru 100 coroane, un curs dedus prin francii elvețieni, prin mărcile germane pe vremea situației create de tratatul dela

București. Cu toate acestea întreg memoriul argumentează pentru propunerea parității 1:1.

Or, între paritatea 1:1 și între paritatea recunoscută de însuși memoriul ca *îndreptățită la 100:91* este o diferență de aproape un miliard de lei, la schimbul cantității de aproape 10 miliarde, o diferență, pentru care memoriul nu pretinde echivalentul în coroane.

Se naște întrebarea: Cine va face o astfel de rambursare și de unde se va cinsti un miliard de lei fără contravaloarea admisă de memoriu în relația de 100:91? Și ce se întâmplă cu diferența, ce ar rezulta din rectificarea acestei relații de 100:91, despre care memoriul susține, că „cursurile arătate vor trebui controlate și verificate pe baza cotelor oficiale, care nouă nu ni-au stat la dispoziție“???

De fapt, nu este nevoie de concluziuni trase din tratatele de pace atunci, când se găsesc în ele chiar articole, cari stabilesc în mod pozitiv, că: condițiile de rambursare ale coroanelor aparțin guvernului, că coroanele atât cele din Ardeal, Bănat, Bucovina, cât și cele din restul României vor trebui prezentate prin Guvern la Comisia de Reparațiuni, care după lichidarea și în conformitate cu rezultatul lichidării Băncii Austro-ungare va da la mâna guvernului un certificat cu dreptul la activul băncii de sub lichidare și că *afară de activul de sub repartitie nici un detentor de coroane nu are vre-un drept de recurs, nici contra guvernului român, nici contra altui guvern și în fine, că detentorii bancnotelor de coroane își pot valida coroanele lor numai prin guvernul țării*.

Dar memoriul nu se gândește la rezultatul lichidării Băncii austro-ungare, deși, ori-cum s'ar face astăzi rambursarea coroanelor în lei, guvernul țării va trebui să răspundă la timp despre diferența dintre cursul de rambursare și dintre cursul de lichidare a Băncii Austro-Ungare. Căci, dacă nu se nimerește cursul exact egal: cel de rambursare cu cel dela lichidare, atunci la tot cazul se va găsi păgubit uul din doi: ori Tezaurul public, ori detentorii de coroane. Iar păgubitul, ori-care ar fi el: ori Tezaurul Public, ori detentorul de coroane, nu poate fi obligat să renunțe la despăgubire. Ori, dacă Ministerul de Finanțe contractează astăzi un împrumut la Banca Națională, aceasta este obligată să renunțe ea și la capitalul împrumutat și la acoperirea echivalentă??

Așadar, ori care ar fi guvernul țării Țării în ziua, când rezultatul lichidării Băncii Austro-Ungare este cunoscut, Guvernul va trebui să răspundă: ori într'un fel, ori într'altul de diferența dintre cursul de rambursare și cursul dela lichidare.

Căci: „À des conditions qu'il leur appartiendra de determiner“ (art. 205 Saint Germain) nu însemnează cătuși de puțin, că guvernul vremelnic ar fi îndreptățit să tragă dunga preste diferențele dintre

Notă. *) Realitatea a confirmat, după un an, perfect evaluarea empirică a autorului. Din studiul D-lui I. G. Bibicescu Guvernatorul Băncii Naționale se știe, că totalul coroanelor, schimbate a fost 8.7 miliarde, din cari în Ardeal 6.9 miliarde.

aceste condițiuni și dintre rezultatul lichidării băncii Austro-Ungare, stabilind o relație arbitrară.

Atunci cine și cum va acoperi aceste diferențe?

Mai e de observat, că din memoriu lipsește concluzia logică, ce ar trebui dedusă din faptul detragerei coroanelor de pe piața română.

Concluzia ar fi, că în coroanele de astăzi noi avem lei de mâne și ar trebui de purtat o deosebită sollicitudine valutei de lei, al căreia este viitorul, decât valutei de coroane, a cărei sentință de moarte este executată.

Este de observat, că nimeni nu dorește sincer perpetuarea valutei de coroane, tradusă simplu pe românește în „lei“, căci, dacă ar dori-o aceasta, atunci nu s'ar propune nici un fel de paritate „pentru rambursare“, ci s'ar propune ceva mai logic și anume: să se decreteze simplu egalitatea coroanelor cu lei și să cruțăm cheltuielile de imprimare a hârtiei monedă, apoi cheltuielile de rambursare, cheltuieli, cari în total pot face, după prețurile de astăzi cam 1 miliard de lei.

Să presupunem, că cine-va ar avea libertatea să facă pe răspunderea sa „rambursarea“ coroanelor pe paritatea dorită 1:1, mă întreb, cu ce s'ar putea acoperi cheltuielile de imprimare și de rambursare, dacă relația este de 1:1?? Cine să plătească aceste cheltuieli, dacă ele sunt de prisos? Poate Statul? Ori Banca Națională? Ori altă bancă de emisiune, care ar trebui înființată cu obligamentul natural să lichideze ea și Banca Națională și Banca Austro-Ungară? Dar și atunci, cine să plătească cheltuielile de rambursare: lei ori coroanele? Căci, dacă se admite paritatea de 1:1, atunci nu se poate admite: „rambursarea“.

Observ, că din memoriu lipsește o indicațiune precisă, cine să facă operațiunea detragerei și a rambursării?

Totuși rezultă din diferite pasagii, că memoriul dorește emisiunea biletelor de stat în cantitate ilimitată, detragerea privilegiului Băncii Naționale și renunțarea la ori-ce bancă de emisiune, care să mai stea sub controlul public al pieței financiare internaționale.

Am observat la început, că memoriul tratează această chestiune financiară cu rezoane politice, propune remedii și mijloace politice și se așteaptă... soluția financiară a problemei.

Dar o problemă financiară nu admite tratamente politice. Contrar, rămâne în cazul cel mai bun nesoluționată, dar este și cazul, că se poate strica și apoi se răsbună, agravându-se, în loc să se soluționeze. O problemă financiară se poate rezolva exclusiv pe cale financiară.

Urmărind rezolvarea acestei probleme financiare, care este: unificarea valutei, comitetul de inițiativă,

deși are două căi financiare la dispoziție, totuși urmează calea politică, a treia.

Căci, o cale financiară duce prin coroane. Ar fi fost de inițiat un consorțiu puternic financiar, care să adune singur toate coroanele, care, și având apoi tot stocul de coroane în mână, să tracteze și să se târ-guiască acolo, unde, atunci, când trebuie. Aceasta nu s'a făcut.

Iar calea a doua era prin lei. Comitetul de inițiativă era dator să inițieze imediat vânzarea efectivului de 1/2 de miliard de lei din Ardeal pe paritatea de 1:1. Și, nu se găsește în tot Ardealul și Bănatul un singur om, care să-și vândă lei pe cursul de una coroană.

În memoriu se susține într'un loc, că stabilinduse o relație de schimb mai nefavorabilă, sau făcându-se o rambursare parțială, Ardealul va fi lipsit de capitalul necesar la exploatarea industriale, agricole, comerciale etc.

Dar, chiar dacă s'ar face rambursarea coroanelor în relația de 2 sau 3 lei pe o coroană, nici atunci Ardealul n'ar avea capitalul necesar pentru exploatarea sale între împrejurările actuale. Ardealul suferă azi de criză de numerar pentru ori-ce exploatare industrială, agricolă, comercială etc.

În tot decursul războiului nu a existat în Ardeal o circulațiune monetară. În locul circulațiunii a fost un torent, o lavină de hârtie monedă. Totul este tezauriat, iar torentul de emisiune a încetat.

Astfel, în mijlocul unei scumpete crescânde, astăzi această piață aridă nu mai are, cu ce să se satureze. O întreprindere cât de mică și modestă înghițe 3—4 milioane coroane pe an și de budgetul întreprinderii nu garantează nimeni, pe un an înainte. Nici jumătate din industria Ardealului nu poate fi ținută astăzi în funcțiune cu coroanele disponibile și susțin, că nici dacă s'ar întregi stocul disponibilităților de coroane, industria Ardealului nu s'ar putea ținea în funcțiune un an de zile.

Dar apoi industria, care se naște acum și este în fașe? De unde să-și primească alimentația un copil în fașe, dacă mama lui moare de foame?

Mai e de observat, că în Ardeal nu există un scont oficial. Este însă unul real. Acest scont real în Ardeal este astăzi cam de 40—50% și greșesc cu 20—30% în plus sau în minus. În cazuri excepționale se găsesc bani și cu 10%, dar sunt bancheri, cari cer și 70%, fără să se emoționeze cătuși de puțin, când debitorul intenționează beneficii de 200—300%.

Atunci se naște întrebarea, ce efect va avea rambursarea pe paritatea propusă 1:1 asupra scontului? Răspunsul e, că chiar și în cazul rambursării pe paritatea propusă de memoriu: scontul se va urca în loc să scadă. Spiritul de speculație a intrat atât de adânc în sufletul unui părți a populațiunii,

incât, lipsind într'o zi obiectul speculației de schimb: coroanele, clasa speculanților de valută este predestinată să se arunce cu toată energia asupra scontului, pe care îl vor urca, indiferent de cursul rambursării coroanelor. Ar fi de luat măsuri preventive contra acestui pericol iminent, căci scontul s'ar urca chiar și atunci când, în lipsa măsurilor necesare, rambursarea coroanelor s'ar face pe cursul de 2—3 lei la o coroană.

Dar, să analizăm situația leilor din Ardeal.

Sunt leii din Ardeal, cari protestează cu toată energia naturală, ca din 10 lei să se piardă 25 lei și să mai rămână numai 10 lei.

Căci iată socoteala leilor aflători în Ardeal.

Toate cantitățile de mărfuri cumpărate în curs de aproape doi ani de către Ardeal din piața vechiului regat, sunt contravaloarea leilor cumpărați cu coroane, ori, dacă nu, sunt simpla contravaloare a leilor din regat deplasată de cassele de comerț de pe piața vechiului regat pe plaiurile Ardealului. Socoteală curată: o marfă cumpărată în București cu 100 lei, se vinde astăzi în Ardeal cel puțin cu 350 coroane. Această influințare a piețelor una asupra alteia a răsturnat de mult egalitatea forței de cumpărare a unităților monetare provinciale pentru articolele indigene, provinciale. A trecut de mult timpul, când forța de cumpărare a coroanei în Ardeal era egală cu forța de cumpărare a leilor în regat pentru articolele produse la fața locului. Aceasta este astăzi o simpiă chestie de speculă, ori, nu este nici o speculă în prețul de 350 coroane pentru o marfă cumpărată în București cu 100 lei. Care negustor poate avea acum tăria de suflet să renunțe atât de ușor la triplarea leilor săi, când i se dă posibilitatea aceasta prin postulatul 1:1? Care valutier ardelean, după schimbarea leilor în coroane, este în stare să renunțe cu marinimie la „ultima lovitură“, când în sfârșit leii trebuie să se tripleze în conformitate cu paritatea 1:1? Se poate presupune măcar un singur moment, că valutierul ardelean își va selecționa conștientios coroanele sale și va zice la rambursare: acestea sunt coroanele mele cele adevărate și acelea sunt coroanele, pe care le-am cumpărat cu lei? Aceasta este marfa mea cumpărată cu coroane adevărate și aceasta este marfa cumpărată cu leii, pe cari i-am cumpărat cu coroane, pe cursul zilei? Așa, că propunerea de paritate presupusă ca acceptată, se va da în sfârșit și ultima lovitură, prin care triplarea leilor din Ardeal urmează a se face sub scutul oficialității Statului Român. Că ce se va alege din bietul public consumator și ce archie a pieței ardelenne s'ar provoca prin o astfel de

ursare, dacă negustorii din vechiul regat, deplasați marfa de lei în coroane o rambursează altelelegem cu toții. Cartea de 10 lei loco București astăzi aici 35 coroane și mâne cele 35 co-

roane sunt 35-lei. Deci, dacă rambursarea coroanelor renunțând la paritate, s'ar face pe cursul zilei, eu am pierdut aici 25 lei și mai rămân numai 10 lei din cei zece lei.

Intreb, care va fi forța Statului să forțeze marile public consumător să plătească în Ardeal 350 lei pentru 100 lei?

Ce măsuri de retorsiune, ce măsuri de control trebuie să ia Statul pentru această „ultimă lovitură“ a speculației? *)

Cu cât se va urca budgetul Statului pentru plățile sale din Ardeal, dacă guvernul acceptează propunerea memoriului, ori dacă se abate dela cursul de zi?

Nu se poate crede, că este de datoria guvernului să ordoneze triplarea leilor în Ardeal, nici urcarea leilor din Ardeal față de ceilalți lei nici cu un singur ban, anume: nici măcar pe o săptămână.

Chestiunea unificării monetare este o operațiune de chirurgie financiară, operațiune, care va trebui ținută în strânsă legătură cu a doua operațiune chirurgicală financiară asupra aceluiași corp: regularea valutei. Memoriul nu amintește nici o legătură organică între unificarea valutei și regularea valutei.

Din toată operațiunea grea a regulării valutei memoriul nu amintește decât de „reducerea inflației monetare“, despre care susține, că trebuie făcută separat și independent de unificarea valutei.

În repetite rânduri în memoriu se susține, că operațiunea detragerei coroanelor este dureroasă și, pentru-că să se elimineze durerea din această operațiune, singurul mijloc este acceptarea relației de 1:1. Dar, care medic chirurg se emoționează de durerea pacientului atunci, când are de făcut o operație vitală, scăpând din vedere tratamentul aseptice, aplicarea uneltelor chirurgicale, observarea momentelor diagnozei, anatomia, neglijând toate ordinele chirurgiei și riscând astfel întreg succesul operațiunii?

E de observat, că durerea sub operațiunile dureroase nu se poate trata decât numai cu anestezie și că la nici un caz două operațiuni atât de grele nu se pot zădărnici reciproc prin considerațiuni sentimentale de durere, căci este în joc viața organismului.

Mai înainte am observat gradul intensitate al durerii care se exprimă numai prin cursul de schimb la rambursarea integrală.

În consecință observ acum, că, cursul de schimb (durerea) se va trata corect: numai cu anestezie totală.

*) Verificarea a făcut-o Consiliul de Miniștri prin Jurnalul, care a redactat ordonanța specială pentru prețurile mărfurilor în relația de 1:350 „Gazeta Oficială“ No 26 din 4 Sept. 1920 Ordonanța No. 290—470 Min. Interne.

Căci cursul, în mod consecvent, rămâne a se stabili precis și definitiv numai după săvârșirea operațiunii, când nu va mai fi nici o coroană pe întreg cuprinsul României de azi.

Dar anestesia?

E de observat, că la detragerea coroanelor din circulațiune este necesar, ca mai întâiu 80% din stocul de coroane din circulațiune trebuie să devină de prisos și aceasta prin instituirea de urgență a serviciului de giro și compensațiune. Aceasta este aplicarea anesteziei totale, acesta este primul pas de făcut într'o proximă și urgentă conferență a tuturor băncilor mari din România întreagă, conferență, care trebuie inițiată imediat din partea Ministerului de finanțe, astfel, ca în ziua valutară a declarării coroanelor ca scoase din circulațiune, acest serviciu să înceapă a funcționa pe întreg teritoriul României. Această conferență, care trebuie chemată de urgență, va stabili primele legături de giro cu condiții de reciprocitate și raionarea terenului de operațiuni.

Observ, că acest pas, al anesteziei totale, pentru regularea valutei este tot atât de necesar, chiar și în cazul, când, prin imposibil, rambursarea coroanelor s'ar face pe cursul de 3 lei la o coroană. Căci numai prin anestesia financiară oferită de serviciul de giro și compensațiuni se va putea proceda și la unificarea și la regularea valutei.

Până aici am avut de observat, ce lipsea din memoriu.

De aici în colo vom observa și câteva mici inexactități.

Așa de ex. memoriul vorbește despre tendințele neîndreptățite ale politicei financiare și economice de a se urca în mod meșteșugit valoarea leului față de coroane înăuntrul Țării.

Acum, dacă politica financiară o fac casierii dela C. F. R. în Ardeal, unde taxele stabilite în lei și traduse pe relația cursului de zi în coroane, casierii beneficiază în profitul lor personal de 75 lei la fiecare sută de lei, atunci, de sigur, că această politică financiară nu este oficială. Cazul se întâmplă foarte simplu.

Direcția generală C. F. R. a stabilit taxa de 100 lei pentru cutare bilet, care după relația cursului de zi face 350 coroane. Casierul cere dela pasager 350 coroane și pasagerul n'are decât lei. Câți lei face asta? — 175 lei este răspunsul prompt oficial și cazul este rușinos, pentru-că s'a întâmplat în Cluj cu Români de-ai noștri, reîntorși din America și într'adevăr nu aveau la sine decât lei. După noi aceasta nu este o politică financiară, ci este o simplă pun-gășie ordinară, particulară.

Am înțelege, să se facă un arbitraj pentru 100 coroane de rambursat în lei, pe diferitele piețe ale

Europei și apoi să se tragă o comparație cu cursul coroanelor la București și apoi consecințele. Ar fi de arătat după rapoartele telegrafice, că 100 de coroane cotează în lei:

la Viena	26.— Lei
„ Bpesta	27.— „
„ Praga	22.— „
„ Berlin	21.— „
Zürich	27.— „
iar la București	29.— „

Dacă memoriul ar proceda așa, atunci ar fi exact. Dacă ar fi exact, atunci s'ar naște întrebarea: cine a măiestrit această relație între lei și coroane la Praga, Viena, Berlin, Budapesta etc. și pentru-ce cursul coroanei este mai urcat în București decât în străinătate? Adecă coroanele din București nu trebuiesc și ele rambursate?

Or, iată o contradicție:

Memoriul pledează categoric pentru apărarea populațiunii ardelene contra ruinerii totale prin o rambursare sub 1:1 integral.

Același memoriu se întemeiază tot atât de solid pe afirmarea „enormelor bogății“ de sub și deasupra solului, agricultura, industria, minele, izvoarele de gaze metan și pădurile „Ardealului“.

De observat, că aceste două teze se exclud reciproc.

Căci una din două: ori Ardealul se ruinează total și atunci toată bogăția lui zace în hârtia monedă, ori populațiunea Ardealului dispune de bogății enorme, cari trebuie să fie în afară de hârtia monedă și atunci ea nu se poate ruina total nici chiar prin arderea hârtiei de coroane. Mai exactă ar fi ultima alternativă.

De observat, că memoriul nu face o distincție necesară în averea națională a Ardealului. Nu distinge între averea populației și între averea Statului.

Ne permitem deci a distinge; averea națională a Ardealului în partea ei aparținătoare particularilor, în majoritate covârșitoare este astăzi liberă de orice sarcini.

Într'contrast cu averea Statului, în Ardeal este grevată cu datorii enorme, pentru cari Ardealul singur și de sine, este insolvent.

Se naște acum întrebarea: la achitarea prețului de răscumpărare a averilor fostului Stat Ungar, aparținătoare astăzi Statului Român, oare frații din toate provinciile României Mari se vor împărtași ei în mod egal?

Sau frații Ardeleni vor plăti ei singuri tot prețul de răscumpărare ale averilor publice din Ardeal?

Ori prețul de răscumpărare ale averilor publice, pe care România va trebui să-l livreze prompt la mâna aliaților în contul de despăgubiri datorate de Ungaria, este numai o ficțiune?

Ar fi de observat, că acesta este un obligament financiar istoric și este necesar a stabili precis răspunderile materiale, chiar fiind vorba de frați în familie, pentru-că „socoteala deasă e frăție aleasă“.

Iată întreagă populațiunea Ardealului înaintea noastră și facem două categorii: de-a-dreapta toți cei ce pretind schimbul pe 1:1 și de-a stânga pe cei, cari se mulțămesc cu ce dă târgul. Atunci se va zice la dreapta: „Toți, cari vreți 1:1, iscăliți această cambie, că veți plăti singuri toț prețul de răscumpărare al averilor Statului din Ardeal!“ iar celor din stânga:

Voi nu veți iscăli nici o cambie, pentru-că prețul de răscumpărare se împărțește în mod egal pe toți frații din România Mare, ori această datorie o plătesc numai cei, cari au cerut 1:1.

Este cazul, că toți deputații, senatorii și toți detentorii de coroană, cari cer relația de 1:1, sunt chemați să iscălească această cambie la ordinul Puterilor Aliate.

Momentul este destul de grav.

Acest obligament de plată este ceva diferit de argumentele și obiceiurile politice, deoarece în privința cambiilor politice diferitele partide din România au păreri diferite.

Dar răscumpărarea averilor Statului în partea din Ardeal la ordinul aliaților, în contul despăgubirilor de război datorite de Ungaria, nu se poate face prin cambii politice, ci numai prin cambii comerciale de prima bonitate.

Contrar, vom fi simplu „executați“ cu tot Ardealul și cu toate enormele noastre bogății din partea Marilor Puteri, cari știu să respecte obligamentele de plată, chiar și când ele nu sunt cambii.

Și-acum să spună cineva, câtă mai este partea negrevată a Ardealului, pentru-ca aceasta să se afec-teze ca acoperire la hârtia-monedă coroană? În memoriu nu se spune nici aceasta, precum nu se spune nici, că răscumpărarea averilor Statului în această parte o va face singură populația din Ardeal. Atunci, unde este acoperirea coroanelor, afară de activul Băncii Austro-Ungare?

Ce privește creanțele, memoriul propune destul de clar, dar nu tot atât de precis, că și ele să se treacă pe paritatea de 1:1. Lipsește numai determinarea creanțierilor. Căci, pentru-ca să existe creanțe, trebuie să existe creanțieri, iar creanțierii sunt împărțiți în două tabere contrare pe același teritor: creditorii dintr-o parte și debitorii din cealaltă parte.

Așadară nu ni spune în numele cărei tabere a populațiunei facem paritatea 1:1: în numele creditorilor, în numele debitorilor sau în numele amândurora?

E ușor de înțeles, că Tratatul de pace aplică aceeași măsură și pentru tabăra creditorilor și pentru

tabăra debitorilor, deoarece ei aparțin nouilor state diferite, dismembrate, nou formate sau mărite din Austro-Ungaria, iar creanțele acelora nu se rambursează, ci se compensează prin lichidare dela Stat la Stat, dela guvern la guvern, când rezultatul compensațiunei reciproce dintre State este o cifră relativ mică față de sumele din circulațiune și când este vorba de o măsură de echitate internațională bazată pe reciprocitate. Dar noi nu suntem îndreptățiți să vorbim în același timp și exact în același fel și ca advocați ai debitorilor și ca advocați ai creditorilor. De ex. eu aș accepta propunerea de 1:1 pentru tabăra creditorilor astfel, ca ei să-mi pretindă numai 1 coroană pentru un leu. Dar pentru tabăra debitorilor, de față și viitori, aș accepta, să-mi plătesc datoriile mele de coroane în lei așa, cum dă târgul, numai nu astăzi.

E clar, că pentru creditori relația de 1:1 este mai avantajoasă decât pentru debitori și invers.

Logic ar fi așa: După-ce transformarea atinge în mod egal și activele și pasivele, zace în interesul creditorilor să-și mențină cifrele mari de pretensiuni, pentru-că, caeteris paribus, renta se cifrează mai sus, iar acolo unde lichiditatea băncilor și a bancherilor este în funcțiune de cifrele mari de dobânzi, lichiditatea suferă, urmează criza din lipsă de numerar lichid. Ar fi ajuns la chestia crizei pentru lipsa de numerar, criză care există și astăzi și va continua să existe chiar și după rambursarea coroanelor pe paritate; s'ar fi ajuns la chestia scontului, care nu este în funcțiune de paritatea 1:1, ci în funcțiune directă de criza de numerar în fața prețurilor scumpe de astăzi și în fața lăcomiei nesfârșite a unei părți din populațiune, după câștiguri maximale, dar nemaximizabile.

Căci din memoriu mai lipsește și o altă chestiune ardentă. Lipsește o mică propunere concretă și motivată pentru chipul, cum se află de bine, să se reguleze valuta țării după unificarea ei.

Că va rămâne cursul leului în Paris tot 28 centime în vreme ce la București leul cotează numai 25 centime, ori va fi cursul leului în Paris 12 centime, în vreme ce leul va cota la București numai 4 centime?

Domnule Ministru!

În conformitate cu vederile arătate mai sus, dacă îmi este permis a schița aici un program de acțiune, care s'ar putea aplica cu răspundere deplină la operațiunea unificării valutare, iată acest program:....”, urmând aici programul arătat la începutul acestui articol.

* * *

La fel însă cu celelalte memorii nu a fost acceptat nici acesta.

Rezultatul este situația, în care ne găsim: inflație a stocului de emisiune paralelă cu criza de numerar cauzată de tezaurirea biletelor și de plățile efective pe o piață suferind de scumpetea prețurilor.

Tot ce ne mai rămâne de făcut ar fi: stăruința de a reda circulațiunii cele 4—5 miliarde tezauriate de populație și de a reduce plățile efective la cifre minimale prin serviciul de giro și compensațiuni sistematizate pentru țara întreagă.

Vasile Vlaicu.

O mică „neînțelegere“.

— Cazul „Ellenzék“.

Luni seara în 24 Ianuarie s. v. (6 Februarie s. n.) o mulțime de vreo câte va mii de persoane, în majoritate studenți dela Universitate au aranjat și au executat o manifestație în redacția și administrația ziarului „Ellenzék“ din Cluj, de pe urma căreia numitul ziar susține, că ar avea o pagubă de o jumătate milion lei. Alții sunt de părere, că paguba să fie între 50.000 și 80.000 lei.

Acuma paguba, ca paguba, da... motivul nu este tocmai clar. Vorbind despre cauzele acestei manifestații însuși ziarul „Ellenzék“ nu a ajuns la nici o concluzie definitivă. În repetate rânduri susține, că motivul a fost o mică *neînțelegere*. Anume, cu o zi mai înainte de sărbătoarea unirei țării românești, ziarul „Ellenzék“, ca bun român, a ținut să facă și el, ca și celelalte ziare, apologia unirei. Fiecare în felul său. Iar „Ellenzék“ trăgând, conform ideilor sale numai concluzia din actele făuririi României mari, arăta, că tot rezultatul unirei este o universitate românească în Cluj, care numără 3, zis: *trei studenți*, cari și ei dorm la cursuri; *adeacă* mai are și un alt rezultat această unire românească și anume o clinică a universității, unde intră oamenii întregi sănătoși și nu mai ies, ci îi scoate în patru scânduri, fiind că medicii românii așa știu să caute sănătatea oamenilor. Articolul era chiar ilustrat cu scena somnului studenților și cu sicrieli; cari ies dela clinica românească, pentu ca să înțeleagă și cetitorii, cari n'au destulă răbdare să citească, ce mare ispravă a mai ieșit și din unirea Românilor.

Adecă, studenții dela Universitatea română din Cluj, voind să dovedească, că:

- 1) ei nu sunt numai *trei inși* și
- 2) că ei nu dorm,

au ieșit să se răzbune contra ziarului „Ellenzék“, și au devastat redacția și administrația pentru acel fleac de articol de gazetă. E drept, că de cassa de bani nu s'au atins, tot atât de adevărat e, că n'a fost absolut nici un mort, nici un rănit și că ruina completă s'a făcut în câte-va minute. Dar tot ziarul „Ellenzék“ zice, că manifestația s'a făcut dintr'o mică *neînțelegere*.

Deoarece însă nu explică în ce constă *neînțelegerea*, i o spune n noi. Anume ziarul „Ellenzék“, este un ziar vechiu în Ardeal. În coloanele lui s'au scris multe între altele și procesul memorandului. Așa că la 1894, când străzile Clujului gemeau de întemnițați

români ai procesului memorandului și când dealurile Feleacului erau pline de manifestații români, cu zecile și sutele de mii de oameni gata să pustiască Clujul cu „Ellenzék“ cu tot, să nu mai fi rămas piatră pe piatră, atunci nu era vorbă de un articol atât de plauzibil ca cel de acum, nu era o simplă batjocurare a studenților români și a clinicilor românești ci era vorbă de ceva mai grav și totuși sutele de mii de români (cari au manifestat atunci contra crimei aduse de justiția ungurească față de Lucaciu, Rațu etc. etc.) nici nu s'au mișcat de pe dealul Feleacului.

Cum se face deci, că chiar acum din curat senin pentru o nimica toată, se năpustesc asupra sfântului locaș de cultură: redacția și administrația „Ellenzék“.

De sigur, că e o mică *neînțelegere* la mijloc.

Căci, dacă de sfânta ziua Unirei, noi românii ne batjocurim noi între noi din motive politice, o suferim, pentru că românul așa are obiceiul: se batează reciproc cu vorbe de ponos, și câte-odată numele de batjocură ajunge poreclă, ba chiar porecla în renume. Un lucru însă nu l' suferă frațele român: nu suferă, ca să l' batjocurească un strein. Atunci se infurie și, Doamne ferește, poate să cadă în păcat. *Aici poate fi neînțelegerea*, deoarece ori cât de mult ar zice ziarul „Ellenzék“ că este român bun, nu prea găsește crezământ. Aici este *neînțelegerea*, pentru că dacă ziarul „Ellenzék“ ar fi românesc, ar putea să scrie despre instituțiile românești ori-ce batjocură. Dar așa?

Și-apoi mai are românul un nărav, care dă prilej la mici *neînțelegeri*. Așa de pildă românul este în stare să suferă ani de-a rândul batjocuri, ocări, opresiuni, bătăi, suferă și răbdă. Adună în sufletul lui tot amarul, apoi de-odată explodează dintr'o nimica toată și atunci zice, că:

„*și varsă năcazul*“.

În privința aceasta românul se deosebește de ungar, care și el își varsă năcazul, cu deosebirea, că și-l varsă momentan și încă pe ce-i cade în mână. Prin urmare în cazul acesta al ziarului „Ellenzék“, ciobanul lui Petofi n'ar fi frăs cu ciomagul în capul măgarului, ci ar fi rupt simplu un număr de gazetă. Din contră, românul, cu firea lui, în cazul ciobanului lui Petofi ar fi simțit adânc vorba poetului:

... „*În durerea mea nebună*

Aș lua pământul într'o mână

Și-ăș svârli în...“

deși de alt fel românul e om blajin, evlavios și religios.

Așa că și firea românului dă prilej la câte-o *neînțelegere*, fiind că el tot suferă și răbdă, răbdă, până se umple, apoi se varsă. Ce e drept, se varsă rar, fiind că are un suflet mare, încap în el multe, multe năcazuri.

De aici mica *neînțelegere* cu „Ellenzék“, care ar putea să scrie de aici încolo multe, multe batjocuri la adresa românilor și a instituțiilor lor românești până se va umplea din nou, ca să se verse.

Noi însă nu dăm sfatul acesta.

„Nu spera și nu ai teamă“, speranța și frica sunt cele mai grele sarcini din bilanțul vostru. Ele se pot balansa numai prin o convingere deplin întemeiată și prin siguranță.

CRONICA SIMPLĂ.

Fuzionarea băncii Erdélyi Bank din Cluj cu Banca de Credit Român din București. Institutul financiar Erdélyi Bank din Cluj, care a însemnat un factor economic important în dezvoltarea țării, în urma de naționalizare intră în sfera intereselor Băncii de Credit Român din București. Pentru acest scop, printr-o nouă emisiune își mărește capitalul de la 6 mil lei la 40 milioane și va prelua toate filialele Băncii Comerciale Ungare din Arad, Brașov, Sibiu și Oradea mare. Urcarea capitalului îi asigură posibilitatea de a prelua întreaga succesiune a Băncii Com. Ungare și de a răscumpăra acțiunile acelor bănci românești, care se află în portofoliul Băncii Com. Ungare.

Exportul aurului. Monit. Ofic. Nr. 243 din 30 Ianuarie comunică în cuviința ministerială, ca producătorii, cărora li s'a aprobat exportul aurului, să ducă în locul leilor efectiv cecuri în lei, reprezentând costul aurului vândut.

Băile Borsec. Se dă o luptă încordată în jurul arândării băilor Borsec între Tischler Mör din Cluj, care oferă o arândă anuală de 100.000 lei și între o firmă franceză, care oferă condiții și mai avantajoase.

Taxă comunală a fixat orașul Cluj pentru firme, placcate, reclame etc. Taxa anuală a acestora este de 20 lei pentru fiecare firmă, placat, reclamă de dimensiune până la 3x1 m. Peste această dimensiune taxa anuală e 50 lei. Sumele se vor administra în fondul înfrumusețării orașului.

Casă uriașă în Cluj pe bază cooperatistă. Consiliul orașului Cluj a pertractat în zilele trecute cererea societății anonime „Atlas”, care intenționează a înălța pe calea Regele Ferdinand o casă cu 4 etaje care va cuprinde 50 locuințe și 20 localuri de prăvălii. Casa se construiește ca societate cooperativă, devenind fiecare locuitor proprietarul locuinței, ce ocupă Consiliul orașului a acceptat sarcina administrării banilor, controla tehnică a edificării și a luat garanția, că banii plătiți de reflectanți se vor plăti exclusiv pentru cumpărarea terenului și spesele de edificare.

Impozitele. Se scrie și se vorbește mult de reforma impozitelor dlui Titulescu de sub guvernul Averescu. Adevărul, este, că se va revizui complet de noul guvern reforma fiscală sus amintită, iar până atunci comisiunile de evaluare, ce mai funcționează aocurea au, un interes pur statistic. În baza datelor, ce se culeg, se va întocmi modificarea reformei de impozite. Continuarea recensământului pentru evaluările imobiliare nu înseamnă decât aplicarea impozitelor și reformarea lor în completă cunoștință de cauză. Monitorul Oficial din 27 Ianuar. a. c. anunță, că în conformitate cu Journ. Cons. de min. Nr. 219

se vor plăti până atunci contribuțiunile cele vechi înscrise în roluri pe anul 1921—22 și pe trecut conf. art. 90 din noua lege.

Bancă internațională în Bulgaria cu capital de 70 mil. a luat ființă în zilele acestea cu scopul de a crea legături între piețele bulgare și străine.

Bursa internațională, la a cărei înființare va lua parte și România, se va înființa la Bratislava de guvernul cehoslovac, una pentru valori și alta pentru mărfuri, ca cereale, lemne, fer, textile fructe etc.

Restituirea monetelor române de aramă luate de germani se va începe în săptămâna viitoare. Suma se cifrează la 1 milion lei și această cantitate a fost ridicată din tezaurul statului în timpul ocupației.

Sămânța de trifoi cu prețul de 30 lei kg. se poate cere de la Uniunea centrală a sindicatelor agricole.

Sămânța de vermi de mătase selecționată cu prețul 5 lei 20 bani grămul și caritate de 5 sau 10 grame se poate cere de la Ministerul agriculturii.

Proces pierdut. Banca Austro-Ungară avea înainte de izbucnirea războiului o sumă de 5 mil. cor depusă la Paris. După izbucnirea războiului statul francez a cuprins acest depozit, iar după încheierea păcii l'a reținut pentru amortizarea pretenziunilor de război. Procesul ridicat de banca Austro-Ungară s'a pertractat în zilele trecute și l'a pierdut definitiv.

Alumina soc. an. minieră cu sediul în București este un consorțiu de naționalizare care preia terenurile de bauxit ardelenale ale băncii Magyar Alt. Helbank din Budapest. În acest consorțiu au intrat Banca Marmorosch Bank, Banca Agrară Cluj, Banca Centr. pt. ind. și com. Cluj, Banca Agricolă, Banca Tărărânească și soc. an. minieră București.

Invitare la abonament.

Cu numărul de față se începe noul abonament la „REVISTA ECONOMICA” munită la Cluj, în următoarele condițiuni:

pe un an întreg: Lei 120.—

o jumătate de an „ 60.—

Abonamente pe timp mai scurt de o jumătate de an nu se servesc.

Costul abonamentelor se poate trimite sau prin postă cu mandate postale, sau prin viriment la „Banca Agrară” Societate Anonimă Privilegiată din Cluj, în favorul contului „Revistei Economice”.

Toate băncile românești, membre sau nu la „SOLIDARITATEA” sunt rugate prin această cu toată onoarea să primească, în vărsămintele de abonamente la ghiseul și lor pentru contul „Revistei Economice”, transferându-le prin viriment la „Banca Agrară” S. A. P. Cluj.

„MARAMURĂȘANA“, institut de credit și econ. soc. pe acții în Sighetul-Marmației.**CONVOCARE.**

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „MARAMURĂȘANA“, societate pe acții în Sighetul-Marmației, în înțelesul §-lui 19 din statute, sunt invitați la

a X-a adunare generală ordinară

care se va ține în SIGHETUL-MARMAȚIEI, la 17 Martie 1922 st. n., la 10 ore a. m., în localul institutului.

Obiectele de pertractat sunt:

1. Designarea unui notar, alegerea alor 3 scrutinători pentru actele de alegere și alor 3 membri pentru verificarea procesului-verbal.
  2. Raportul direcțiunii.
  3. Raportul comitetului de supraveghere.
  4. Stabilirea bilanțului și darea absoluturului.
  5. Stabilirea plății membrilor din direcțiune și a membrilor din comitetul de reviziune.
  6. Hotărârea asupra împărțirii profitului curat, conform §-lui 61 din statute.
  7. Alegerea alor 5 membri în consiliul de cenzori.
- Sighetul-Marmației, la 31 Ianuarie 1922

DIRECȚIUNEA,

ACTIVA

Contul Bilanț

PASIVA

Casa numerar	389980	84	Capital societar	400.000	
Cambii de bancă . . . . . 818181—			Fond de rezervă 67652*50		
Cambii hipotecare . . . . . 379108—			Fond de penziune . . . . . 5600—		
Credite hipotecare 10145*50			Fond cultural 824*9		
Credite personale 23405*	1230839	50	Fond de rezervă pentru perderi 2374 19	86451	18
Conturi curente debitoare	214356	40	Depuneri 965214*35		
Efecte publice și acțiuni 46*79	25		Conturi curente creditoare 230153*16	1195367	51
Mobilier 770			Dividende nereclamate 7460		
Diverse conturi debitoare 6686	02		Diverse conturi creditoare 40745		17
			Interese transitoare anticipate	57979	43
			Beneficiul net;		
			Report din anul 1920 . . . . . 548*36		
			Pe anul 1921 . . . . . 100760*36	101308	72
	1889312	01		889312	01

DEBIT

Contul Profit și Perderi

CREDIT

Inerese de depuneri 25784*69			Report din 19.9	548	36
Inerese de cont curent 4*68*22			Diverse beneficii din dobânzi, model venitului efectelor publice, acțiuni, comisioane etc.	248967	89
4% Interesele fondului de rezervă . . . . . 2600—			Incursuri în prezențiu descrise	527	
4% Interesele fondului de penziune . . . . . 600—	33852	91			
Salare . . . . . 50515—					
Jetoane 34 0*					
Spese curente 40176*87					
Chirie . . . . . 1200—	95291	87			
Impozite	7853	25			
Amortizări diverse	11736	50			
Beneficiul net:					
Report din anul 1920 . . . . . 548*36					
Pe anul 1921 . . . . . 1000760*36	101308	72			
	230043	25		250043	25

Emil Stoica (ss)
director executiv

Sighetul Marmației, 31 Decembre 1921

B. Reil (ss)
contabil

Simion Balya de Iod (ss) A. C. Anderco (ss) Dr Vasile Meșter (ss) Dr Aurel Man (ss) Ioan Balya de Iod (ss)
prezident Dr Titu Doros (ss) Dr Ioan Rednic (ss) Augustin Darabanth (ss) Dr Basile Kindria Iss
subsemnatul comitet de reviziune, examinând conturile prezente le-am aflat în regulă și consonanță cu registrele institutului,
Sighetul Marmației la 27 Ianuar 1922

Ioan Doros ss
prezident

Dr. Izidor Andercol șs

Stefan Pop ss

Raportul comitetului de reviziune.**Onorată adunare generală,**

Ne luăm voie a Vă raporta în sensul §-lui 195 din legea comercială și a statutelor institutului, că în anul de gestiune 1921 ne-am prezentat de mai multe ori la institutul de credit și economii „Maramurășana“, am scontrat valorile, am revăzut carțile principale și auxiliare și totdeauna am aflat deplină ordine, conducerea institutului e conștientioasă, afacerile sunt reale.

Am examinat bilanțul și contul profitului și al pierderilor de pe anul de gestiune 1921, acelea le-am confrontat din poziție în poziție cu maestrul și cu extrasele de încheiere, făcute exact și toate le-am aflat în consonanță, activele institutului sunt reale și existente.

Referitor la împărțirea profitului net de Lei 101.308*72 ne alăturăm către propunerea direcțiunii, deoarece aceea corespunde statutelor și recerințele institutului.

În urma acestora vă rugăm, ca aprobând bilanțul de pe anul de gestiune 1921 să binevoiți a da absoluturul îndatnat direcțiunii, cât și comitetului de reviziune.

Espirând mandatul membrilor din consiliul de cenzor Vă mulțumim pentru încrederea cu care ne-ați onorat.
Dat în Sighetul-Marmației, la 27 Ianuar 1922.

MEMBRII COMITETULUI DE REVIZIUNE:

Ioan Doros m. p. prezedent

Dr. Izidor Anderco m. p.

Stefan Pap m. p.

"ARMONIA"

CASSĂ DE ECONOMII SOCIETATE PE ACȚIUNI IN CINCUL MARE.

CONVOCARE

P. T. Domnii acționarii ai casei de economii "ARMONIA" se invită în-senzul §§ lor 14—27 din statute la a

XVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Cincul mare la 25 Februarie, la oarele 10 a. m. în localul institutului.

Programul :

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere.
2. Prezentarea bilanțului.
3. Distribuirea profitului curat.
4. Alegerea alor 2 membri în direcțiune conform §-lui 30 din statute.
5. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.
6. Distribuirea acțiunilor nouă, celor ce și-au prezentat acțiunile vechi.

Cincul mare, în 15 Ianuarie 1922.

Direcțiunea.**PROPUNERE**

Pentru distribuirea profitului curat de Lei 32730-99

1. 5₀/₀ dividendă după capitalul societar . . . . . Lei 5000—
Din restul de Lei 27.730-99
2. 5₀/₀ fondului de rezervă . . . . . " 1586—
3. 8₀/₀ tantiemă direcțiunii . . . . . " 2219—
4. 4₀/₀ " comitetului de supra. . . . . " 1110—
5. 2₀/₀ " funcționarilor . . . . . " 556—
6. 10₀/₀ fondului filantropic . . . . . " 2773—
7. 3₀/₀ supradividendă acționarilor . . . . . " 3000—
8. Intregirea fondului de rezervă la 55 mii . . . . . " 914—
9. " " de penziune la 25 mii . . . . . " 3800—
10. " " special de rezervă la 20 mii . . . . . " 5000—
11. Intregirea fondului filantropic la 10 mii . . . . . " 3649-77
12. La dispoziția direcțiunii p. remunerare funcționarilor . . . . . " 3123-22

Total . . . . . Lei 32730-99

ACTIVA**Contul Bilanțului**

Cassa	25896-32	
Cassa poștală	977-08	26873 40
Escont	1049109-—	
Obligațiuni	1332-50	1050441 50
Conturi curente la bănci	866641-76	
Conturi curente la privați	944628-15	1811269 91
Efecte		73000 —
Debitori		29417 15
	Lei	2991001-96

la 31 Decembrie 1921**PASIVA**

Capital societar		100000 —
Fondul edificiului	100000-—	
" de rezervă	52500-—	
" filantropic	4177-23	
" de penziuni	21200-—	
" special de rezervă	15000-—	192877 23
Interese transitorii		13555 —
Depuneri spre fructificare		2649692 24
Dividende neridicate		2146 50
Profit net		32730 99
	Lei	2991001-96

DEBIT**Contul Perdere și Profit**

Interese pt. depuneri	59281-17	
" fondului de rezervă	2500-—	
" " " penziune	1200-—	62981 17
Chirie	1500-—	
Asigurări	561-44	
Spese de birou	3140-60	
Salare	7200-—	12402 04
Dare la depuneri	6001-69	
Contribuțiuni	5440-20	11441 89
Amortizări		5300 —
Profit net		32730 99
	Lei	124856 09

la 31 Decembrie 1921**CREDIT**

Interese de cont crt.	70812-33	
" " obligațiuni	281-92	
" " escont	41287-54	112381 79
Diverse		10707 42
Venit dela efecte		1766 88
	Lei	124856 09

Cincul mare în 31 Decembrie 1921

Membri direcțiunii :

Ioan Bastia, m. p.
președinte.

Daniilă Serban, m. p.

Moise Brumbescu, m. p.

Nicolae Fleșariu, m. p.

Moise Buitan, m. p.

Ioan Stângu, m. p.

Dionisie Stănulețu, m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă, exacte și în consonanță cu registrele institutului purtate corect; deci Vă propunem a da absolutul direcțiunii și comitetului de supraveghiere pentru anul de gestiune 1921. — Privitor la împărțirea profitului curat aprobăm întru toate propunerea direcțiunii făcută în conformitate cu § 45 din statute.

Cincul mare în 15 Ianuarie 1922

Alexandru Serban, m. p.
președinte.

Moise Neagoe, m. p.

Ioan Bugneriu, m. p.

Iosif Bastia, m. p.

„CETATEA“

BANCA ECONOMICĂ COMERCIALĂ S. A.
BRAȘOV.

Prin aceasta publicăm concurs cu termen până
la 28 Februarie 1922 pentru următoarele posturi:

1. La Centrală în Brașov:
  - a) 1 Director executiv,
  - b) 1 Revizor,
  - c) 1 Cassar,
  - d) 1 Dactilograf sau o dactilografă.
2. La Sucursala din Cluj:
  - a) 1 Director,
  - b) 1 Contabil,
  - c) 1 Cassar,
  - d) 1 Secretar contabil,
  - e) 1 Dactilografă.
3. La Sucursala Rupea:
  - a) 1 contabil,
  - b) 1 Cassar,
4. La Sucursala Odorheiu:
  - a) 1 Contabil,
  - b) 1 Cassar,

5. La Sucursala Galați:

- a) 1 Șef contabil.
  - b) 1 cassar,
6. 3 posturi de Directori de Sucursale.
7. 8 posturi de practicanți la Centrală și diferite sucursale.

Toate aceste posturi pot fi ocupate și înainte de 28/II. 1922.

Condițiunile de salarizare sunt cele prevăzute în pragmatica în vigoare a funcționarilor, eventual după invoială.

După un an de serviciu de probă, toți vor fi definitivati, urmând a se împărtași la drepturile fondului de pensii și a tantiemei statutare.

La petiții sunt a se anexa:

1. Certificat de absolvire a studiilor,
2. Certificat de moralitate,
3. Eventualele certificate de serviciu,
4. Curriculum vitae.

Cei cu praxă de bancă și comercială și absolvenți școlii comerciale superioare, precum și ai Academiei comerciale și ai Universității Economice sunt preferați.

Brașov, la 14 Decembrie 1921.

3 3

DIRECȚIUNEA GENERALĂ

„GRĂNIȚERUL“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN H.-DOBRA

Incheierea Conturilor pe anul 1921.**CONVOCARE.**

Domnii acționari ai Institutului de credit și economii „Grănițerul“, ca societate pe acții, în virtutea §-ului 15 din statute, se invită la

a XXIII-a adunare generală ordinară,

ce se va ține în Dobra la 16 Martie st. n. 1922, la 3 ore d. m., în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Deschiderea adunării generale, numirea notarului și a doi scrutinători, cari au să verifice și procesul verbal.
  2. Raportul Direcțiunii, Bilanțul anual și Raportul comitetului de supraveghere.
  3. Darea absoluturii membrilor în Direcțiune și în comitetul de supraveghere.
  4. Distribuirea profitului curat realizat cu finea anului.
  5. Modificarea unor §-i din regulamentul de serviciu și din statute.
  - 5b. Rugărea lui Nicolae Herbai pentru a fi denumit de funcționar definitiv cu drept de pensie și să i-să recunoască retroactiv cei 18 ani de serviciu.
  7. Alegerea a 2 membri în direcțiune.
  8. Eventuale propuneri în senzul §-lui 26 din statute.
- P. T. acționari, cari voesc a participa la adunarea generală, să binevoiască a-și depune acțiunile, coform §-ului 16 din statute, cel mult până în 15 Martie st. n. 1922, la cassa societății, sau la cassa altor institute, cari sunt membre la „Solidaritatea“ Dobra, din ședința plenară a Direcțiunii și a Comitetului de supraveghere, ținută la 28 Ianuarie 1922.

Directiunea,

Raportul comitetului de supraveghere.**Onorată adunare generală!**

Subsemnatul comitet în decursul anului 1921 ne-am prezentat mai de multe ori la institutul nostru „Grănițerul“ și am controlat cărțile, cassa și mersul afacerilor acestui institut, deci ne-am convins, că administrarea averii institutului este corectă. Cenzurând socotelile anuale le-am aflat în consonanță cu cărțile purtate la institut, și exacte. Astfel Vă propunem să binevoiți a aproba Bilanțul și contul Profit și Pierdere, dând atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghere absolutarul și primiți propunerea direcțiunii referitoare la împărțirea profitului net de Lei 22.617,06, la care și noi ne alăturăm.

Dobra la 29 Ianuarie 1922.

Comitetul de supraveghere al institutului de credit și economii „Grănițerul“.

Solomon Giurcoane m. p.

Adrian Olariu m. p.
președinte.

George Mustețiu m. p.

“GRĂNITERUL”
INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII IN DOBRA.

Contul Bilanț pro 1921

ACTIVE			PASIVE		
Cassa	167.517'16		Capital societar		250.000—
Bon la bănci	505.958'84	673.476'—	Fond de rezervă	130.000—	
Cambii	190.079'50		„ „ penziuni al funcționarilor	83.139'30	213.139'30
Cambii cu acoperire hipotecară	44.107'50	234.187'—	Depozite spre fructificare		924.013'76
Efecte	511.034'—		„ de casă		52.082'08
Efectele fondului de penziuni	52.800'—	563.834'—	Dividendă neridicată		3.410—
Imobiliile		2.328'33	Diverse conturi creditoare		1.494'13
			Interese transitoare		7.069—
			Profit net		22.617'06
		1,473.825'33			1,473'825'33

Contul Profit și Pierdere pro 1921

SPESE			VENITE		
Interese: pentru depozite spre fructificare		30.805'99	Interese: dela cambii	20.460'79	
Spese: Salare funcționarilor, membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiere	25.760—		„ „ cu scop. hipotecară	7.053'71	
Chirie și relut de cuartir funcționarilor	2.400—		„ efecte	26.626.40	54.140'90
Tipărituri, porto și alte spese de regie	5.417'62	33.577'62	Proviziuni și alte venituri		50.283'84
Dare: erarială și aruncuri	14.070.94				
de 12% după interesele de punerilor	3.353'13	17.424'07			
Profit net		22.617'06			
		104.424'74			104.424'74

Dobra, la 31 Decembrie 1921

Dr. Adam Leșican m. p.
dir. executiv

Nicolae Herbai m. p.
casier

DIRECȚIUNEA:

Miron Oprean m. p. Toma Roșiu m. p. Ioan Comloși m. p. Adam Leșnican m. p. Nicolae Gostae m. p.

Conturile prezente le-am examinat și le-am aflat exacte și în consonanță cu registrele purtate la institut.

D o b r a la 28 Ianuarie 1922.

Comitetul de supraveghiere:

Adrian Olariu m. p. președinte.

Solomon Giurcoane m. p.

George Mustețu m. p.

„Cine are urechi de auzit, să auză”, a zis Mântuitorul. Cine are ochi de văzut, să vadă, că „Revista Economică” este singura foaie românească luptând, pentru solidarizarea forțelor economice românești.

Crușarea și renunțarea sunt cele mai bune mijloace de apărare contra jafului și contra pirateriei în comerțul de azi. Pe-depsiși speculatorii prețurilor, renunțând la cheltuiala, ce vi-o cer ei.

